

STORTINGET

Innst. 245 L

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 83 L (2019–2020)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Midlertidig lov om forvaltning av personell i Forsvaret for å avhjelpe konsekvenser av covid-19

Til Stortinget

Sammendrag

Forsvarsdepartementet foreslår i proposisjonen en midlertidig lov om forvaltning av personell i Forsvaret for å avhjelpe konsekvenser av covid-19. Formålet er å sikre at Forsvaret kan opprettholde sin operative evne, beredskap og styrkeproduksjon gjennom covid-19-pandemien.

Lovforslaget gir Forsvaret en begrenset beordringsmyndighet overfor sivilt tilsatte der dette er strengt nødvendig for å ivareta lovens formål. Forslaget gir dessuten Forsvaret myndighet til å iverksette strengt nødvendige tiltak, både i og utenfor arbeidstid, overfor militært tilsatte, tjenestepliktige inne til tjeneste og sivilt tilsatte for å begrense smittespredning.

Etter forslaget skal loven gjelde frem til 1. november 2020.

Lovens stedlige virkeområde er avgrenset til norsk territorium samt på norske skip og luftfartøy.

Forsvaret består av en rekke ulike personellkategorier, hvor arbeidsgivers forvaltning av disse fremgår av ulike lovgrunnlag. For å sette Forsvaret i stand til å opprettholde operativ evne, beredskap og styrkeproduksjon i den krevende situasjonen som har oppstått, er det etter departementets vurdering helt nødvendig å ha harmoniserte regler for forvaltning av personellet.

Forsvarsdepartementet sendte ut høringsnotat på en begrenset høring fredag 27. mars 2020 til arbeidstakerorganisasjonene i Forsvaret, med frist for uttalelse mandag 30. mars 2020 kl. 1500. Etter gjennomført høring inviterte departementet samtlige høringsinstanser til et møte fredag 3. april 2020 for å diskutere hørings svarene og hvordan disse best kunne ivaretas i det videre arbeidet. NTL, BFO, NOF, Fellesforbundet og Parat deltok på møtet.

Forslaget til midlertidig lov vil ha beskjedne økonomiske og administrative konsekvenser. Eventuelle økonomiske konsekvenser som følge av forslaget vil håndteres innenfor gjeldende rammer for forsvarsbudsjettet.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, lederen Anniken Huitfeldt, Marianne Marthinsen, Anne Sandum og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Hårek Elvenes, Trond Helleland, Ingjerd Schou og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Siv Jensen, Christian Tybring-Gjedde og Morten Wold, fra Senterpartiet, Liv Signe Navarsete, fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, fra Venstre, Tina Shagufta Munir Kornmo, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Sigbjørn Toskedal, viser til Forsvarsdepartementets forslag om en midlertidig lov om forvaltning av personell i Forsvaret for å avhjelpe konsekvenser av covid-19. Komiteen merker seg at lovens formål er å sikre at Forsvaret kan opprettholde operativ evne, beredskap og styrkeproduksjon gjennom covid-19-pandemiens forløp. Komiteen merker seg videre at lovforslaget gir Forsvaret en begrenset beor-

dringsmyndighet overfor sivilt tilsatte der dette er strengt nødvendig for ivaretagelse av lovens formål, og at forslaget gir Forsvaret myndighet til å iverksette strengt nødvendige tiltak, både i og utenfor arbeidstid, overfor militært tilsatte tjenestepliktige inne til tjeneste og sivilt tilsatte for å begrense smittespredning. Komiteen merker seg at loven etter forslaget skal gjelde frem til 1. november 2020.

Komiteen viser til at loven begrunnes i den nåværende utviklingen i covid-19-pandemien. Komiteen merker seg at det ved økt smittespredning innad i Forsvaret vil være behov for større grad av fleksibilitet i forvaltningen av personellet enn det som kan hjemles i arbeidsgivers alminnelige styringsrett. Komiteen viser til at militært tilsatte er underlagt en beordringsplikt som medfører at de kan beordres til stillinger i samsvar med Forsvarets behov. På den annen side utgjør sivilt tilsatte om lag en tredjedel av de tilsatte i Forsvaret, og Forsvaret har begrensede muligheter til å omdisponere dette personellet til å utføre andre arbeidsoppgaver dersom situasjonen skulle tilsi det. Komiteen viser til at utbruddet av covid-19 vil kunne medføre at slike omdisponering er påkrevet, uavhengig av villighet, men at de i utgangspunktet skal baseres på frivillighet.

Komiteen understreker at et særtrekk ved Forsvarets virksomhet er at denne i hovedsak er konsentrert på relativt små områder, med høy konsentrasjon av personell, hvilket påvirker eventuell smittespredning. Komiteen understreker at dette vil kunne ramme Forsvarets evne til å ivareta sin samfunnsfunksjon, og at Forsvaret derfor har behov for å kunne pålegge restriksjoner av smittevern hensyn, både overfor militært og sivilt tilsatte og overfor andre tjenestepliktige. Disse vil kunne avvike fra de generelle retningslinjene som gjelder i samfunnet for øvrig. Komiteen viser til at det blant annet vil kunne oppstå behov for å begrense personellens reise- og bevegelsesfrihet utenfor militært område, for å redusere risikoen for at personellet utsetter seg for smitte som så tas med tilbake til leir. Komiteen viser til at gjeldende regulering i forsvarsloven, som gir Forsvaret adgang til å fastsette tiltak av smittevern hensyn, ikke gjelder sivilt tilsatte i Forsvaret, og at det videre er uklart hvorvidt denne reguleringen gir Forsvaret adgang til å fastsette restriksjoner i den enkeltes fritid.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til kritikken som er kommet fra enkelte høringsinstanser angående utvidelse av beordringsfullmakten overfor sivilt ansatte. NTL mener at loven framstår som uforholdsmessig og unødvendig og representerer en svært inngripende endring i de sivilt ansattes rettigheter og plikter, og videre at de utfordringer koronakrisen har medført, kan la seg løse innenfor eksisterende regel-

verk, gjennom lokalt samarbeid, og mellom partene lokalt og sentralt i Forsvaret og ved frivillighet.

Disse medlemmer erkjenner behovet for å kunne omdisponere personell under koronakrisen for å opprettholde operativ evne, beredskap og styrkeproduksjon og ivareta behov for smittevern. Disse medlemmer mener også det er kommet på plass viktige skranker i lovutkastet, hvor det blant annet vektlegges større grad av frivillighet. Samtidig mener disse medlemmer at det nettopp i en krise er viktigere enn noen gang å utvise tillitsbasert ledelse og søke å finne løsninger i dialog med partene i arbeidslivet, noe arbeidstakerorganisasjonene har vist tydelig vilje til. Disse medlemmer viser til Prop. 83 L (2019–2020), hvor regjeringen sier:

«At beordringen må være strengt nødvendig, innebærer for det første at andre og mindre inngripende tiltak må ha vært forsøkt før beordringsadgangen benyttes. Hovedregelen er at endringer som går ut over det arbeidsgiver kan pålegge i kraft av den alminnelige styringsretten, skal baseres på frivillighet.»

På dette grunnlag vil komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti gå imot lovforslaget.

Dette medlem erkjenner videre at denne lovproposisjonen vil få flertall i Stortinget, og mener det er viktige klargjøringer som må på plass.

Dette medlem understreker at lovens formål dekker en snever unntaksbestemmelse, og at behovet for å beordre sivilt personell skal dokumenteres, og at bruk av loven skal drøftes med de tillitsvalgte.

Dette medlem peker på at sivilt ansatte som får sine oppgaver, ansvar eller arbeidssted endret etter denne loven, har krav på kompensasjon.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til midlertidig lov

om forvaltning av personell i Forsvaret for å avhjelpe konsekvenser av covid-19

§ 1 Formål og virkeområde

Lovens formål er å sikre at Forsvarets operative evne, beredskap og styrkeproduksjon opprettholdes gjennom covid-19-pandemien.

Loven gjelder på norsk territorium og på norske skip og luftfartøy.

§ 2 Myndighet til å endre arbeidsoppgaver, ansvar og arbeidssted for sivilt tilsatte

Arbeidsoppgavene, ansvaret og arbeidsstedet for sivilt tilsatte i Forsvaret kan endres dersom det kan dokumenteres at dette er strengt nødvendig for å opprettholde Forsvarets operative evne, beredskap og styrkeproduksjon.

I vurderingen av om sivilt tilsatte skal pålegges endringer i arbeidsoppgaver, ansvar eller arbeidssted, skal den enkeltes personlige forhold vektlegges.

Myndigheten til å pålegge endringer etter første ledd kan ikke delegeres lenger ned enn nivå to i Forsvarets organisasjon.

§ 3 Tiltak for å forebygge smittsomme sykdommer

Forsvaret kan overfor sivilt tilsatte, militært tilsatte og andre tjenestepliktige som er innkalt til tjeneste, gjennomføre tiltak, herunder innføre restriksjoner i reise- og bevegelsesfriheten, som er strengt nødvendige for å forebygge smittsomme sykdommer i den hensikt å opprettholde Forsvarets operative evne, beredskap og styrkeproduksjon. Slike tiltak kan gjelde både i og utenfor arbeidstid.

Myndigheten til å gjennomføre tiltak etter første ledd kan ikke delegeres lenger ned enn nivå to i Forsvarets organisasjon.

§ 4 Ikrafttredelse og opphevelse

Loven trer i kraft straks.

Loven oppheves 1. november 2020.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 23. april 2020

Anniken Huitfeldt

leder

Hårek Elvenes

ordfører

